

BETER TEN HALVE GEKEERD ...

reactie op de presentatie Uitvoeringsagenda Mest

samen- vatting van een soap

Al enkele jaren doen wij vanuit de Brabantse burgerbeweging ons best voor minder mest. En, zolang dat doel niet bereikt is, ook voor een beter proces om het overschot fatsoenlijk weg te werken. Tegenwoordig als lid van de klankbordgroep Uitvoeringsagenda Mest / Locatiebeleid grootschalige mestbewerking. Daarvoor o.a. als participant bij de Brabantse Mestdialogen. Toen hadden we een positief gevoel bij het proces. Onze belangen werden serieus meegenomen en meegewogen. Nu is dat niet zo. De belangen van omwonenden en de kwaliteit van de leefomgeving zijn nu duidelijk ondergeschikt gemaakt aan de belangen van de veehouderij en de mestfabrieken. Feiten worden genegeerd. Op onze argumenten wordt niet ingegaan. De nieuwe concept Uitvoeringsagenda Mest is een nieuwe aflevering van het Brabants Mestbeleid, waarin opnieuw het heilig geloof in innovatie wordt bewierookt als de wonderolie die ons van alle problemen zal verlossen. En iedereen die dit stuk zal lezen, zal zich net als wij afvragen hoe het toch zover heeft kunnen komen dat onze provincie zo schaamteloos de oren laat hangen naar die éne sector, waarin steeds minder mensen nog een eerlijke boterham verdienen.

dovemans oren

Wij lezen in het concept dat er gesproken is met deskundigen. De ons bekende deskundigen, en de stankdeskundige die door werd aangedragen, weten echter van niets ... Onze signalen waren blijkbaar gericht aan dovemansoren. Wij lezen ook over werkbezoeken. Ons is echter niets bekend van werkbezoeken aan mensen die getroffen zijn door stank van of ziekte veroorzaakt door mestfabrieken en de intensieve veehouderij erachter. Evenmin over werkbezoeken aan mensen die tot wanhoop gedreven worden omdat vergunningen rücksichtslos verleend worden en het handhaven van de voorschriften uit de vergunning of het reageren op klachten over stankoverlast gewoon een farce is. Onze achterban heeft het vertrouwen in onze provincie verloren. En ons vertrouwen in het overleg in deze klankbordgroep is beschaamd.

tegen beter weten in

Je verliest immers je geloofwaardigheid als je steeds hetzelfde blijft doen en - tegen beter weten in – toch een ander resultaat verwacht. Toch is dat het recept van deze concept Uitvoeringsagenda. Er wordt opnieuw gekozen voor een route naar nog meer mestfabrieken als end-of-pipe oplossing en er wordt, ook weer opnieuw, hoog ingezet op technologie. Deze route heeft Brabant gebracht in de misère waarin we nu beland zijn. Met voor omwonenden stank én de gezondheidsrisico's van alles wat uit die mestfabrieken nog meer meelift op die stank. En voor onze leefomgeving een dieptepunt op het gebied van biodiversiteit en een stikstofcrisis die zijn weerga niet kent. En toch is dat slechts het begin van wat ons nog te wachten staat als de provincie opnieuw door blijft gaan op de eerder ingeslagen weg en ons voor blijft houden dat deze keer de uitkomst echt anders zal zijn.

debacle in wording

Maar voor onze bijdrage aan deze klankbordgroep geldt eigenlijk hetzelfde. Ook wij hebben jaar in jaar uit meegedaan, argumenten aangevoerd, rapporten gestuurd en de groep geattendeerd op publicaties en uitzendingen waaruit de wanhoop van omwonenden blijkt. Ook wij hebben gedacht dat het tij wel zou keren. Wij dachten zeker te weten dat er wel voortschrijdend inzicht moest ontstaan bij de provincie. We waren ervan overtuigd dat door de stikstofcrisis, de klimaatramp en de dreiging van zoönosen de oogkleppen af zouden vallen. Maar helaas... En nu vragen we ons af of we nog wel moeten doorgaan met adviseren, delibereren en argumenteren in deze klankbordgroep. Zijn we als Burgerplatform straks medeplichtig aan het debacle in wording van deze Uitvoeringsagenda Mest? Want dat dit mis zal gaan, zoals het tot nu toe steeds mis blijft gaan, staat als een paal boven water.

fluwelen teksten over overlast	Deze Uitvoeringsagenda Mest bagatelliseert met fluwelen teksten de overlast, de schade en de gezondheidsrisico's voor omwonenden die door mestfabrieken en de intensieve veehouderij daarachter over Brabant uitgestrooid worden. Nergens in deze Uitvoeringsagenda wordt duidelijk hoe de stankoverlast zal worden teruggebracht. Evenmin wordt uitgelegd hoe de aangerichte schade hersteld zal worden. En je zoekt vergeefs naar concrete maatregelen om gezondheidsrisico's weg te nemen of beter nog: naar de toekomst toe te voorkomen.
de nood is hoog	De nood van omwonenden is bedroevend hoog en de kwaliteit van de leefomgeving is in veel gebieden absurd laag. Luchtwassers leveren in de werkelijkheid niet hun 'papieren' rendement. Het wordt steeds duidelijker dat de gezondheidsrisico's volstrekt onvoorspelbaar zijn. De stankoverlast bij mestfabrieken blijft een constante bron van ellende voor omwonenden. Zelfs bij de nieuwste mestfabrieken, die zwart-op-wit beloven dat ze geurloos en emissieloos gaan werken, regent het voortdurend klachten over stank. En niet zo'n beetje.
groeierende reeks problemen	De overheid heeft het er naar gemaakt. De normen voor stank bij veehouderijen zijn zo opgesteld dat deze kunnen uitbreiden. De stankberekeningen bij mestfabrieken blijken steeds niet te kloppen. De handhaving schiet tekort en daarbij wordt vaak op de rem getrapt door bestuurders. Mestfabrieken frauderen regelmatig met de hoeveelheden mest en met alles wat er nog meer in de vergisters verdwijnt. En dan heb je nog de "normale" mestfraude, waarbij mest gewoon in het niets verdwijnt. Net zoals de normen voor de gezondheid van de omwonenden in het niets verdwenen zijn. En als die omwonenden al opkomen voor hun situatie, worden hun feiten en argumenten in twijfel getrokken en krijgen ze te maken met intimidatie en rechtstreekse bedreigingen. We vragen ons af hoe het komt dat een provincie, die weet heeft van deze groeiende reeks problemen, daar geen échte oplossingen voor aan draagt. Wat is de drijfveer om het oude recept te prolongeren en de oren te sluiten als wij aantonen dat door ruimte te geven aan de intensivering de problemen alleen maar groter zullen worden?
voorzorgs beginsel	Uit de presentatie blijkt nergens dat in deze Uitvoeringsagenda het voorzorgsbeginsel wordt toegepast. Er wordt wel wat lippendienst bewezen aan de problemen van de intensieve veeteelt en mestfabrieken, maar als die vervelende hobbel eenmaal is genomen, wordt er ruim baan gegeven aan de verdere intensivering. Het meest in het oog springt dit als het gaat over de stroperige vergunningsverlening bij mestfabrieken. En als gemeld wordt dat er "experimenteerruimte" nodig is. Men vergeet daarbij gemakshalve een aantal zaken, zoals het feit dat al die mestfabrieken al jaren hun eigen experimenteerruimte bij elkaar rommelen. Dat de vergunningsverlening aan alle kanten rammelt. Dat de uitkomsten van geurberekeningen altijd ver onder het niveau van de werkelijke stank liggen. En dat de omwonenden, zonder experimenteerruimte, nu ook al proefkonijnen zijn als het gaat om blootstelling aan allerlei ongezonde emissies. En dat alles gebeurt onder het toezicht van onze provincie, terwijl het Openbaar Ministerie klip en klaar stelt dat elementen in deze branche alle kenmerken hebben van een criminele organisatie.
schijnt aan alle regels	In het verlengde van het negeren van het voorzorgsbeginsel ligt het vooruitzicht op een "Living lab" en "Brabant als experimenteer gebied". Maar Brabant is nu al een living lab, met zoveel dieren en mensen boven op elkaar. Brabant is al één groot experimenteergebied als het er op aankomt gunstige omstandigheden te scheppen voor de mutatie van zoönosen. Een dergelijke opeenhoping van pluimvee, varkens en mensen staat wereldwijd bekend als het ideale mengvat voor nieuwe mutaties. Omwonenden zitten écht niet te wachten op meer ruimte voor een branche die in het verleden herhaaldelijk bewezen heeft nadrukkelijk schijnt te hebben aan alle regels en normen.
circulair	Er is geen enkele reden om aan te nemen dat eventuele experimenteerruimte niet maximaal opgerekt zal worden, zoals in deze presentatie ook het begrip circulair opgeblazen is zodat kringlopen zelfs nog grondgebonden zijn op het niveau van Noord-West Europa. Met dergelijke rekbare logica kun je er op wachten dat ook de import van soja uit Zuid-Amerika en de export van varkens naar China onder de provinciale definitie van circulair geschoven kan worden. De wereld is immers rond. Dus circulair. Ja toch? De werkelijke betekenis van kringloop in deze presentatie is niet circulair maar feitelijk lineair.

**geen
krimp**

Je kunt geen krant open slaan, of de krimp van de veestapel komt je tegemoet. De meningen lopen uiteen over het tempo, de tegemoetkomingen en de percentages. Recente stukken van het PBL spreken over 30% minder koeien en 50% minder varkens. Maar in deze presentatie over een nieuwe uitvoeringsagenda mest in de provincie met de hoogste veedichtheid van Nederland, lijkt krimp nauwelijks aan de orde. De auteurs geven geen krimp. Toch gaat het hele verhaal, inclusief het toch al sprookjesachtige business-model van het bruine goud, in rook op bij een daadwerkelijke krimp van de veestapel. Want minder vee betekent minder mest. Minder mestafzetkosten en dus ook minder mestfabrieken.

**gemiste
kansen**

Door als een struisvogel geen rekening te houden met dit blijkbaar ongewenste perspectief op krimp, wordt ook de kans niet gezien om van deze crisis een succes te maken. Terwijl er wél een scenario moet komen om met minder mest in Brabant een echte grondgebonden kringlooplandbouw te ontwikkelen. Het is ook een gemiste kans om nu geen beleid te maken voor mestfabrieken op industrieterreinen en tegelijk schoon schip te maken in de wildgroei van mestfabrieken en fabriekjes die de afgelopen jaren overal en nergens ontstaan is. Ons voorstel is te beginnen met het saneren van de bedrijven die het hardste stinken of de regels aan hun laars lappen. Het zal niemand verbazen als dat dezelfde blijken te zijn.

**theorie
en praktijk**

Om de noodzaak van mestfabrieken te legitimeren zijn er in de loop der jaren tal van bijkomende argumenten van stal gehaald. Zoals het fabeltje dat de regelgeving de “duurzame benutting van dierlijke mest” zou blokkeren. Hiermee wordt via een omweg gepleit voor het gebruik van de stikstofkunstmestvervangers die mestfabrieken produceren. Inmiddels is door Wageningen onomstotelijk bewezen dat deze kunstmest-vervangers in theorie wél zo aangeduid worden, maar dat ze in de praktijk helemaal geen stikstofkunstmest vervangen. Het gebruik verschuift alleen. En dat gaat gepaard met heel veel subsidie en energieverlies. Laten we die beter benutten.

Regionaal werd minder kunstmest gebruikt, maar extern werd meer kunstmest gebruikt. Dit werd veroorzaakt doordat de vraag naar nutriënten bij ieder afzetkanaal gelijk bleef. Hierdoor werd een lagere gift aan nutriënten uit mestproducten bij een afzetkanaal in de verwerkings-scenario's gecompenseerd door kunstmest. (<https://edepot.wur.nl/177151>)

**op het
verkeerde
been
gezet**

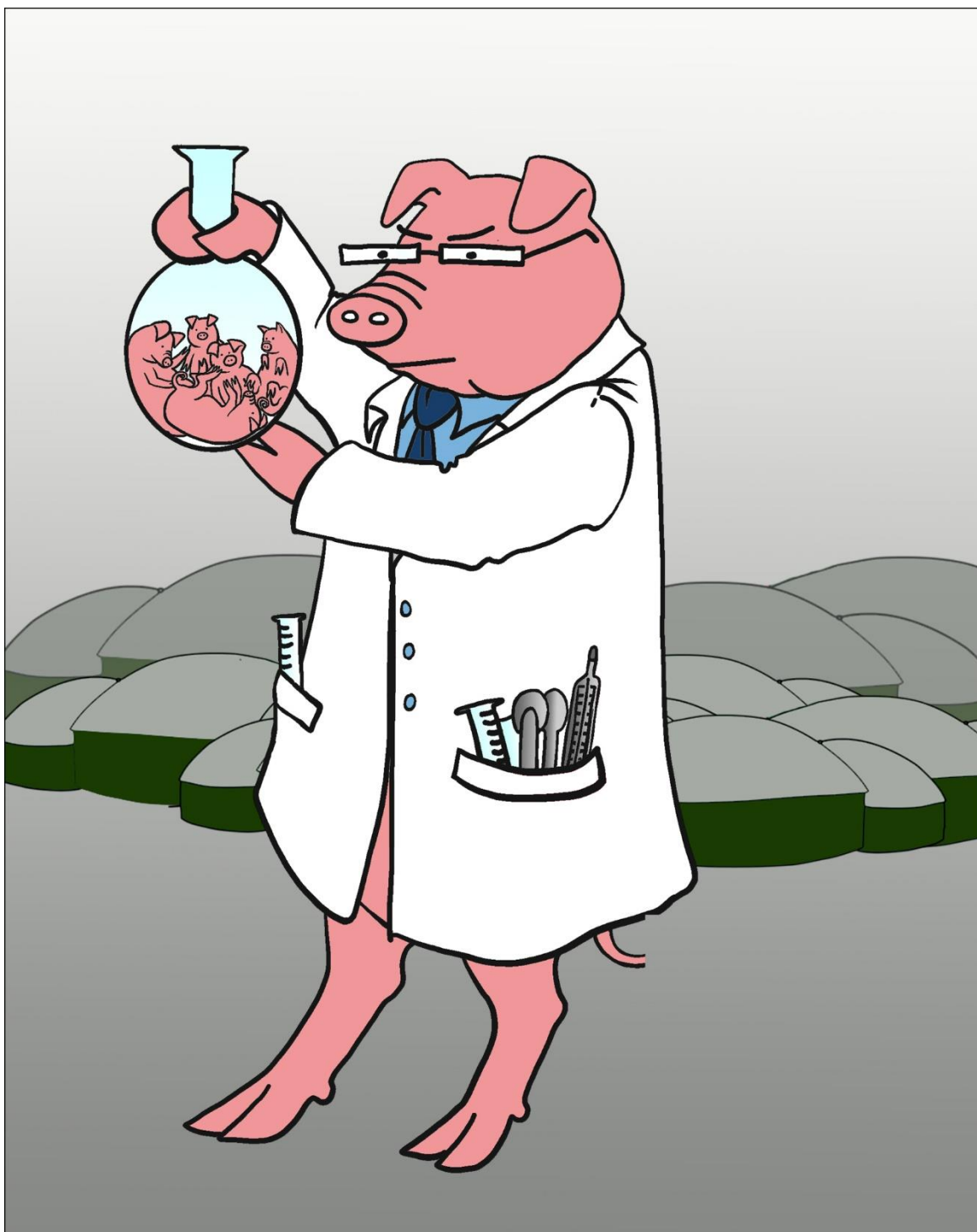
Er wordt gesteld dat er over het algemeen meer vertrouwen is in goed georganiseerde en vakkundige lokale mestbewerking in het buitengebied dan in grootschalige mestbewerking op industrieterreinen. Tussen haakjes wordt daaraan toegevoegd ‘met name scheiding van mest vanuit daarop aangepaste stallen’. Hiermee wordt de lezer op het verkeerde been gezet. Want zo worden ten onrechte aan de grootschalige mestfabrieken op het platteland de pluspunten van de kleinschalige bronmaatregelen toegekend. De directe scheiding in de stal van poep en pies is goed. Dat is scheiding aan de bron. Dat geeft, als het goed gebeurt, ook minder overlast. Wij zijn daar dus voor. Maar wij, en met ons alle bewoners in de buurt van een mestfabriek, zijn tegen de vestiging van grootschalige mestfabrieken in het buitengebied. Juist omdat het schadelijk en riskant is. En dat risico wordt groter omdat daar vaak te weinig deskundigheid zit, de omgeving onder druk wordt gezet en de handhaving moeilijker is dan op een bedrijventerrein. De enige plek waar grootschalige mestverwerking, zo lang als dit nog nodig is, ook echt thuis hoort.

**beter ten
halve
gekeerd**

Wij vragen onze provincie met klem om niet in te zetten op nog verdere versoepeling van de vergunningverlening en het bieden van experimenteerruimte. Wij vragen u met klem om het locatiebeleid voor mestfabrieken niet te versoepelen. Wij pleiten ervoor realistisch te zijn en beleid te ontwikkelen dat rekening houdt met substantiële krimp van de veestapel in de provincie waar het meeste vee zit en de nood onder de omwonenden het hoogst is. Wij adviseren u nu de kans te benutten om schoon schip te maken in deze louché branche en stevig in te zetten op het direct scheiden van poep en pies in de stal. Dat zal wél bij dragen aan vermindering van emissies en de realisatie van échte kringlooplandbouw in Brabant. Bij de ontwikkeling van dát beleid, willen we u vanuit het Brabants Burgerplatform graag met raad en daad ondersteunen.

Tot slot verzoeken wij u, voor het naadje van de kous, opnieuw kennis te nemen van: <https://www.brabantsburgerplatform.nl/homepage/de-harde-feiten-over-grootschalige-mestbewerking-2/>

Middelbeers, 21 november 2021
namens het Brabants Burgerplatform,
Geert Verstegen (vz)

verbeelding van de praktijk in een living lab binnen de voorgestelde experimenteerruimte

www.sarahlinde.nl